

# Nefret Söylemi Mecrası Olarak Sosyal Medya: Ekşi Sözlük'te “Bizim Çocuklar” Örneği

Samet GÜMÜŞ\* 

## ÖZ

Nefret söylemi kavramı ile günlük hayatta sıklıkla karşılaşmakta ve bu durum sıradanlaşmış bir hal almaktadır. İnternet dünyasındaki gelişmeler ve yeni medyanın kullanıcılara sağladığı imkanlar neticesinde günlük hayatta yer edinen nefret söylemi çevrimiçi dolaşıma sokulmakta, yeniden üretilmekte ve niceliği artarak yayılmaktadır. Türkiye'deki İnternet siteleri içerisinde en çok ziyaret edilen ve en popüler sosyal medya platformları arasında bulunan Ekşi Sözlük'te her gün yüz binlerce entry (içerik) girilmekte ve yaklaşık iki milyon sayfa görüntülenmektedir. Entry sayısının fazlalığı, denetim mekanizmasının olmaması ve kullanıcıların anonim kimlikli olması Ekşi Sözlük'te nefret söylemi içeren paylaşımların yer almasına neden olmaktadır. Bu çalışmada Ekşi Sözlük'teki Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı'nı tanımlayan “Bizim Çocuklar” başlığında bulunan entrylerdeki nefret söylemi içerikleri belirlenmekte ve kategorilendirme yapılmaktadır. Veri analiz programı Nvivo12 kullanılarak entryler ve nefret söylemi unsurları sayısal içerik analizi yöntemiyle incelenmektedir. Araştırma sonucunda Ekşi Sözlük'teki “Bizim Çocuklar” başlığında yer alan entrylerdeki nefret söylemi içeren unsurların EURO 2020 Futbol Şampiyonası'nda Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı'nın oynadığı maçlarda aldığı yenilgilere bağlı olarak arttığı gözlemlenmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Nefret Söylemi, Ekşi Sözlük, Sosyal Medya, Milli Takım, Bizim Çocuklar.

## Social Media As A Hate Speech Medium: Ekşi Sözlük “Our Children” Example

### ABSTRACT

The concept of hate speech is frequently encountered in daily life and this situation has become commonplace. Because of the developments in the Internet world and the opportunities provided by the new media to the users, hate speech, which takes place in daily life, is circulated online, reproduced and spread increasingly in quantity. In Ekşi Sozluk, which is one of the most visited and popular social media platforms in Turkey, hundreds of thousands of entries are entered and approximately two million pages are viewed every day. The high number of entries, the lack of a control mechanism and the anonymous identities of users cause posts containing hate speech to take part in Ekşi Sozluk. In this study, the content of hate speech in the entries under the heading "Our Children", which defines the Turkish National Men's Football Team in Ekşi Sozluk, was determined and categorized. It was analyzed by numerical content analysis method using Nvivo12 program. Consequently, it is observed that the elements containing hate speech in the entries under the title of "Our Children" in Ekşi Sozluk have increased due to the defeats of Turkey National Men's Football Team in the matches played in the EURO2020 Football Championship.

**Keywords:** Hate Speech, Ekşi Sozluk, Social Media, National Team, Our Children.

### 1. Giriş

İnsanın duygu dünyasında var olan nefret, gündelik hayatımızın her alanına az veya çok sirayet etmektedir. Duygu ve düşünce olarak yer alan nefretin, sözlü olarak ifade edilmesi sonucu nefret söylemi vuku bulmaktadır. İnsanın doğasında yer alması ve günlük hayatta sıkça görülmesi nedeniyle sıradanlaştırılmakta olan nefret söylemi zihinde yer alan ön yargılar ve ayrıştırıcı düşüncenin yansıması olup öfke ve korku gibi durumlarla birleşmekte ve ileri boyutlara varabilmektedir.

Bireysel ve toplumsal olarak olumsuz sonuçlara neden olan nefret söylemi üzerine birçok tanımlama bulunmakla birlikte Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu'nun yaptığı “ırkçı nefreti, yabancı düşmanlığını, azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara yönelik saldırgan ulusalcılık ve etnik merkezçilik, ayrımcılık ve düşmanlık, dinsel hoşgörüsüzlük dâhil olmak üzere hoşgörüsüzlüğe dayalı başka nefret

\* **Corresponding Author/Sorumlu Yazar**, Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, gumus.samet@hotmail.com  
Makalenin Gönderim Tarihi: 26.04.2023; Makalenin Kabul Tarihi: 13.06.2023

**Citation/Atf:** Gümüş, S. (2023). Nefret söylemi mecrası olarak sosyal medya: ekşi sözlük'te “bizim çocuklar” örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51, 293-306. <https://doi.org/10.52642/susbed.1287794>

biçimlerini yayan, kışkırtan, teşvik eden veya meşrulaştıran her türlü ifade biçimi" tanımlaması dünya genelinde kabul görmektedir (Council of Europe, 1997).

İnternet ve sosyal medya aracılığıyla kullanıcılara sunulan özgür ve sınırsız ortam, kişi ve grupların başka kişi veya gruplara karşı ırkçı, ayrımcı, öfke ve nefretlerini kontrolsüz şekilde dolaşıma soktukları faaliyet alanı haline gelmektedir.

Bireyler ve topluluklar çeşitli ortak paydalarda birleşebilmekte ve bu birleşmeler sonucunda aşırı milliyetçi, ırkçı, ayrımcı, cinsiyetçi ve homofobik nefret söylemi üreten yapılar halini almaktadır. Sosyal medyada gerçekleşen nefret söylemleri genellikle etnik köken, cinsiyet, siyasal görüş ve dini inanca karşı yapılmakta olup nefret duygusu taşıyan kişi ve grupların önyargılı veya taraflı hareketlerini kapmaktadır (Doğu, 2010, s. 225).

Türkiye'de kullanıcı temelli sözlük sıralamasında ilk sırada yer alan ve en çok kullanılan sosyal medya platformları arasında bulunan Ekşi Sözlük "www.eksisozluk.com" sitesi, nefret söyleminin yeni medya ortamına taşındığı, üretildiği ve yayıldığı bir mecra halini almaktadır. Kullanıcıların düşünce ve yorumlarını entrylerde istediği şekilde ifade etmesine alan oluşturmada, ortaya çıkan bu özgürlük denetimsizlik ile birleşerek nefret söylemine sıkça rastlanan bir ortam halini almaktadır.

Çalışma kapsamında Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı'nı tanımlamak için kullanılan "Bizim Çocuklar" sloganına yönelik Ekşi Sözlük'te açılan başlıkta yer alan entryler incelenmektedir. "Bizim Çocuklar" başlığı altında yer alan entrylerde ortaya çıkan nefret söylemi unsurları tasnif edilmektedir. Elde edilen bulgular neticesinde nefret söylemi içerikleri bilimsel veriler ışığında ortaya konulmaktadır.

## 2. Nefret Söylemi Kavramı

Nefret insana özgü duygu ifade eden bir kavram olup sözlükte "bir kimsenin mutlu olmamasını, kötülüğünü istemek ve tiksirmek" şeklinde yer almaktadır (TDK, 2021). Bu duygu biçiminin eyleme dönüşmesi sonucu nefret söylemi ortaya çıkmaktadır.

Foucault'ya (1999, s. 33) göre her insan birbirine kıyasla farklı özellikler taşımaktadır ve bu farklılık insan doğası gereği söylemlerinin de farklı olmasına neden olmaktadır. Farklı zamanlarda kişiler birbirinden farklı olmak için kendilik maskelerini kullanmaktadır. Kendilik maskesini kullanan bireyler varlığını dışarıdan gelen dayatmalara ve zorla kabul ettirilen düşüncelere göre değiştirmektedir. Kendilik maskesi bireyin kendine özgü özelliklerini ve imkânlarını göremez hale getirmektedir. Bu durumun sonucu olarak her bireyin söylemi, hem tarihsel süreçte hem de yaşadığı dönem bakımından birbirinden farklılık göstermektedir ve bulunduğu şartlara göre değerlendirilmesi gerekmektedir (Aygül, 2013, s. 16). İnsanlar arasındaki birlikteliği temel alan toplum kavramı, biz ve öteki ayrımının sürekli olarak tekrar edilmesine neden olmaktadır. İnsan doğasında koruyucu refleksle belirginleşen ayrımlar, ötekileştirmeye, yabancılaştırmaya ve bunun sonucunda da kendinden olmayana karşı nefrete dönüşmektedir (Akgül, 2020, s. 58-59).

Nefret söylemi hakkında pek çok tanımlama mevcut olup Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 1997 yılında nefret söylemi hakkında yayınlanan bildiriye yer alan tanımlama uluslararası alanda nefret söylemi tanımı olarak kabul edilmektedir. Bu tanımlama resmi kurumlarla birlikte özel kuruluşların yaptığı düzenlemelerde esas alınmaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından küresel bir sorun olarak değerlendirilen nefret söylemi, Birleşmiş Milletler Nefret Söylemine İlişkin Strateji ve Eylem Planı'nda ise "aşağılayıcı veya ayrımcı bir dile saldıran veya bunları kullanan her türlü konuşma, yazı veya davranış kim olduklarına göre, başka bir deyişle dinlerine, etnik kökenlerine, milliyetlerine, ırklarına, renklerine, soylarına, cinsiyetlerine veya diğer kimlik unsurlarına dayalı olarak bir kişiye veya gruba atıfta bulunmak" şeklinde tanımlanmaktadır (United Nations, 2019, s. 2). Nefret söyleminin temelinde önyargı, ırkçılık, yabancı düşmanlığı, ayrımcılık, cinsiyetçilik gibi nedenler bulunmaktadır. Kültürel farklılıklar ve toplumların kendine has özellikleri nefret söyleminin kullanımını etkilemektedir. Milliyetçilik akımının yükselmesi ve farklı olana karşı hoşgörüsüzlük durumunda nefret dilinin varlığı görülür biçimde artmaktadır (Alğan & Sensever, 2010, s. 15).

Nefret söyleminin açık bir göstergesi ise "ben ve biz" algısı etrafında üretilmekte olup ideolojik yaklaşım çerçevesinde iktidar ve hegemonyasını temsil etmektedir. "Öteki ve onlar" yabancılar, çeşitli azınlıklar, eşcinseller, yoksullar ve sosyal hayattan sürgün edilenler, dışlanmış ve aşağılanmış olarak kabul

edilen toplulukları tanımlamaktadır. Bireyin kendini tanımladığı kimlik ve toplumdaki konumuna göre "ötekiler" değişmektedir (Aygül, 2013, s. 35-36). Nefretin temel amaçlarının başında kendi birey ve grubunu ön plana çıkararak güçlü olarak aksettirmektedir. Kendinden olmayan diğer kişi ve topluluklar ise güçsüz ve makbul olmayan olarak lanse edilmektedir.

Nefret söylemi çeşitleri konusunda literatürde farklı kategorilendirmeler yapılmaktadır. Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi Kitabı'nda nefret söylemi çeşitleri "siyasal", "kadınlara yönelik", "yabancılar ve göçmenlere yönelik", "cinsel kimlik temelli", "inanç ve mezhep temelli" ve "engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik" başlıkları ile belirtilmiştir (Çomu & Binark, 2013, s. 209-211).

Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Söylem Raporu'nda ülkeye has oluşan dil ve kültür yapısı esas alınarak nefret söylemi tasnifi şu şekilde yapılmaktadır (Yılmaz, 2020, s. 11):

- Abartma-Anlam Yükleme-Çarpıtma: Bir durumu esas alarak topluluğa yönelik genelleme, çarpıtma, abartma, olumsuz gibi olumsuz söylemleri içermektedir.
- Küfür-Hakaret-Aşağılama: Bir topluluk hakkında doğrudan veya dolaylı olarak küfür, aşağılama ve hakaret içeren ifadeler bu kategoride yer almaktadır.
- Düşmanlık-Savaş Söylemi: Savaş çağrışımında bulunan ve düşmanca söylemleri dile getirmektedir.
- Doğal Kimlik-Simgeleştirme: Etnik köken, ırk ve inanca yönelik çağrışımların nefret unsuru olarak kullanıldığı ve simgeleştirildiği ifadeler bu kapsamda bulunmaktadır.

Nefret söylemi üzerine yapılan araştırmalar ırk ve etnik kökene ait nefret söylemlerini incelemekle birlikte homofobik ve cinsiyetçi nefret söylemlerine ilişkin çalışmalar da bulunmaktadır. Nefret söylemleri geniş kapsamlı olmakla birlikte çalışmanın niteliğine göre kendi içerisinde farklılıkları bulunmaktadır. Nefret söylemleri sınıflandırma olarak siyasal, homofobik, etnik ve ırkçı, cinsiyetçi, inanç ve mezhep temelli, engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik nefret söylemleri olarak tasnif edilmektedir (Alğan & Şensever, 2010, s. 23-24).

Spor özellikle de takım sporları aidiyet duygusunu geliştirmekle birlikte "biz" ve "öteki kavramlarını yayılmasına ve gelişmesine zemin hazırlamaktadır. Ortak bir kimlik oluşumu sağlayan spor kolektif bir kimlik oluşturmakta ve diğerlerini karşıt olarak göstererek "yenilecek alt edilecek rakip" olarak göstermektedir (Talmiciler, 2010, s. 78). Sporun içerisinde meydana gelen bu yapı nefret söyleminin oluşturulmasına, hedefinin belirlenmesine ve fiili anlamda ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

### 3. Yeni İletişim Biçimi Olarak Sosyal Medya

Sosyal medya bireylerin sadece iletişimde bulunmadıkları aynı zamanda sosyalleştikleri bir mecra olarak karşımıza çıkmaktadır. Kullanıcıların etkileşim halinde bulunduğu internet tabanlı Web 2.0 yapısını temel alan dijital ortamlar sosyal medya olarak tanımlanmaktadır. Fisher'e (2015, s. 116-117) göre medya ekolojisi ve iletişim, sosyal medya ile birlikte radikal bir dönüşümden geçmiştir. Geleneksel kitle iletişim araçları merkezleştirilmişken, yeni medya merkezi olmayan, ağa bağlı bir ortam sunmaktadır. Sosyal medya ile hemen hemen her birey kolayca bir "kullanıcı" haline gelebilmekte, içerik oluşturabilmekte ve yayabilmektedir. Sosyal medyanın öne çıkan bu özelliği ile kullanıcılara "medyanın sosyalleşmesi" şeklinde bir iletişim pratiği sunulmaktadır.

Geleneksel medyaya kıyasla kullanıcılarına yeni bir iletişim ortamı sunan sosyal medyada zaman ve mekân sınırlaması olmadan her kesimden insan katılım sağlayabilmekte, özgürce düşüncelerini paylaşabilmekte, güncel konular üzerinden tartışabilmekte ve farklı ağlar üzerinden insanlarla fikir alışverişinde bulunabilmektedir. Paylaşımın temel alındığı basit bir iletişim yapısına sahip olan sosyal medya kullanım kolaylığı sayesinde gündeme gelmektedir (Vural & Bat, 2010, s. 3351-3353). Kullanıcılarına sunduğu çeşitli olanaklar sayesinde her geçen gün sosyal medyanın kullanım alanı ve kullanıcı sayısı artmaktadır.

Sosyal ağ platformlarıyla 2000 yılından itibaren gündemde yer alan sosyal medya kavramı, her türlü iletişim faaliyetlerinin gerçekleştiği dijital dünyayı kapsamaktadır. Kullanıcıların istedikleri bilgiye ulaşabildiği, online topluluklar oluşturup bireysel içerikler paylaştığı sosyal medya, bilgi, hizmet ve ürün alışverişinde bulunulabilecek elektronik ortamları kapsamaktadır (Güçdemir, 2017, s. 14-15). İnternete erişim ve teknolojinin gelişimiyle birlikte sosyal ağların çeşitliliği ve sunduğu imkanlar artmaktadır. Bu duruma bağlı olarak sosyal medya gün geçtikçe güçlenmektedir. Kullanıcılarına sağladığı hız, alan, çoklu ortam, çok merkezlilik, etkileşim ve katılım gibi özelliklerinden dolayı sosyal medyada kullanıcı merkezli bir

ortam bulunmaktadır. Bu teknolojik özelliklerden dolayı olumlu ve olumsuz çeşitli görüş ve ifadeler sosyal medyada yer almaktadır (Fenton, 2010, s. 3). Nefret söylemi de sosyal medya sıklıkla yer bulmakta ve görünür hale gelmektedir.

#### 4. "Katılımcı Sözlük" Ekşi Sözlük

Ekşi Sözlük, 15 Şubat 1999 tarihinde Sedat Kapanoğlu tarafından kurulmuştur. Kayıtlı yazarların kelime ve kavramla ilgili yorumlarını içeren ve katılımcılık özelliğine sahip bir web sitesidir. Yaşayan yapıda olan Ekşi Sözlük sürekli gelişmekte ve yıllar içerisinde kazandığı popülarite ile Türkiye'nin gündemini belirlemektedir (Doğu, 2010, s. 204). İnternet kullanım araştırması Alexa verilerine göre 2022 yılında Ekşi Sözlük internet sitesi "www.eksisozluk.com" Türkiye'de en çok ziyaret edilen web siteleri listesinde 10. sırada bulunmakta olup, söz konusu siteye günde yüz binlerce entry girilmekte ve yaklaşık iki milyon sayfa görüntülenme sayısına ulaşmaktadır. Türkiye'deki sosyal medya platformları arasında en çok kullanılan siteler içerisinde yer alan Ekşi Sözlük, katılımcı sözlükler arasında ise ilk sırada bulunmaktadır (Alexa, 2022). Kullanıcı sayısı ve erişim gücü göz önünde bulundurulduğunda, Ekşi Sözlük Türkiye'de gündem oluşturabilme gücüne sahip etkili bir yapısı bulunmaktadır.

Kavram ve konsept sınırlaması bulunmayan Ekşi Sözlük'te güncel konu, durum ve kişiler hakkında bilgi, haber ve yorumlar yer almaktadır. Kayıtlı yazarlar tarafından oluşturulan entry (giriş) metinlerinde bulunan linkler ve "bkz" (bakınız) şeklinde yapılan yönlendirmeler ile içerikler okuyuculara sonsuz çağrışım imkanı sunmaktadır (Doğu, 2010, s. 204).

Kurulduğu dönemdeki sitelere kıyasla çok daha etkileşimli ortam sunması ve orijinal bir fikir olması nedeniyle Ekşi Sözlük, kısa sürede kullanıcı sayısını artırmış ve yüz binlerce kullanıcının ziyaret ettiği bir site haline almıştır. Her görüşten kullanıcının üye olarak yer almasına olanak sağlayan Ekşi Sözlük'ü diğer platformlardan ayıran en önemli fark ise yazar alımının sınırlı sayıda olması ve site içerisinde katı kurallara göre işleyen bir hiyerarşi bulunmaktadır. Ekşi Sözlük kullanıcı kitlesi ile gündeme karşı gösterdiği reaksiyon ve konu çeşitliliği bakımından ön plana çıkmaktadır (Irak & Yazıcıoğlu, 2012, s. 6). Konu başlıkları "sol frame" olarak nitelendirilen anasayfada çerçevede sıralanmaktadır. Konuların popülaritesi ve yazılan entry sayısına göre bu sıralamadaki başlıklar yer değiştirmektedir.

Sosyal medya içerisinden kendine has bir topluluk ve kültür oluşturmaktadır. Ekşi Sözlük toplumda mevcut olarak bulunan nefret söylemlerinin sözlük gündemi çerçevesinde online olarak yeniden üretilmesine ve dolaşımında bulunmasına katkı sağlamaktadır. Yazarların kimlikleri hakkında bilginin bulunmaması ve yeni medyanın kullanıcılara sağladığı istenilen kimliğe bürünebilme özelliği sayesinde ortaya çıkan anonimlik, toplumsal baskılardan bağımsız olarak üretilen nefret söylemlerine neden olmaktadır (Aslantürk & Turgut, 2015, s. 62).

Ekşi Sözlük'te içerik giriş ile ilgili inisiyatif ve sorumluluk yazarlarda bulunmaktadır. Kayıtlı kullanıcıların oluşturduğu içerikler sözlük tarafından denetime tabi tutulmaksızın yayınlanmaktadır. Yayınlanan entryler site üzerinden herkesin erişimine açık halde bulunmaktadır. Entryler ile ilgili şikayet olmadığı takdirde yayınlanan içeriklerin hukuki durumuna ilişkin Ekşi Sözlük tarafından bir değerlendirmede bulunulmamaktadır. Ekşi Sözlük'ün uyguladığı bu politika ve yeni medyanın kullanıcılara sağladığı imkanlar nedeniyle nefret söylemi unsurları içeren entryler artmakta ve yayılmaktadır. Bu konuyla başa çıkabilmek adına "Ekşi Sözlük Nefret Söylemi Denetim Projesi" başlatılmış ve bir yönetmelik yayınlanmıştır.

Nefret söylemiyle mücadele etmek ve bilinç oluşturmak için hazırlanan Ekşi Sözlük Nefret Söylemi Denetleme Yönetmeliği tüm Ekşi Sözlük yazar ve okurlarının katkıda bulunup üzerine eleştiri yapabileceği bir platform olarak tanımlanmaktadır. Proje kapsamında sözlük içerisinde nefret söylemi konusunda her türlü tartışmanın yürütüldüğü "Nefret Söylemi Grubu" ve şikayet sonucu incelemeye alınmış içeriklerin denetlendiği "Nefret Söylemi Denetleme Grubu" oluşturulmuştur (Ekşi Sözlük, 2021).

Yapılan çalışmanın gönüllülük esasına dayanması ve nefret söylemi konusundaki değerlendirmenin bireysel olması nedeniyle Ekşi Sözlük Nefret Söylemi Denetim Projesi eleştirilere maruz kalmış ve sözlüğün kuruluş ilkelerine karşı olduğu gerekçesiyle pek çok yazarın tepkisine neden olmuştur. Çalışma kapsamında alınan kararlarda yaşanan fikir ayrılığı nedeniyle grubun çalışması ve işlerliği durma noktasına gelmektedir. Ekşi Sözlük Nefret Söylemi Denetim Projesi uygulamaya konulduğu ilk zamanlarda nefret

söylemine karşı etkili çalışmalar yapmasına karşın günümüzde işlevsiz bir hal almaktadır. Ekşi Sözlük'te ortaya çıkan ve herhangi bir yaptırımda bulunulmayan nefret söylemi kar topu etkisiyle artarak toplumun geneline yayıldığı gözlemlenmektedir.

### 5. Sosyal Medya ve Nefret Söylemi

Toplumların yapısında mevcut bulunan söylem pratiğinde nefret söylemi de yer almaktadır. Kitle iletişim araçlarının kullanıcı ve içerik bakımından çeşitlilik göstermesi bu mecralarda nefret söyleminin yer almasına imkan sunmaktadır. Yeni medya teknolojilerinin günlük hayatta yaygın olarak kullanılması, nefret söylemi biçimlerini daha da görünür kılmaktadır (Akgül, 2020, s. 58-59). Toplumun sosyolojik, tarihi, kültürel ve siyasi yapısı ile gelenekleri nefret söylemini yönlendirmektedir. Sosyal medya, nefret söyleminin yayılmasını sağlayan yeni araçlar oluşturmakta ve gelişen teknoloji ile birlikte nefret söylemi her geçen gün artmakta ve yaygınlaşmaktadır (Vardal, 2015, s. 135). Sosyal medya araçları, interaktiflik, hipermetinsellik ve hızlı yayılma özellikleri ile kullanıcıların içerik üretmesine, paylaşmasına ve hızlı bir şekilde yayılmasına zemin hazırlamaktadır. Sosyal medya araçlarının özellikleri doğrultusunda olumsuz, ayrımcı, cinsiyetçi, dışlayıcı ve nefret içeren metinler kolay ve hızlı bir şekilde çevrimiçi dolaşıma girmektedir (Aygül, 2010, s. 111). Kullanıcının üretici konumunda bulunduğu sosyal medyada üretilen içerikler denetimsiz bir biçimde, sınırlandırma bulunmadan ve sonuçları ölçülemez bir şekilde yayılmaktadır.

Ağ sitelerindeki içerikler kullanıcılar tarafından üretilmekte, yeniden dolaşıma geçirilebilmekte ve yine aynı kullanıcılara ulaşarak tüketilebilmektedir. Bu ağlarda içeriklere farklı cihazlarla erişim sağlanabilmekte ve farklı şekillerde tüketilebilmektedir. Kullanıcıların kendilerini ifade edebilmek için oluşturdukları içeriklerde farkında olmadan nefret söylemi ortaya çıkabilir, bu durum nefret söyleminin doğallaşmasına, sıradanlaşmasına ve nefret söyleminin yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Kullanıcı tarafından oluşturulan bu içerikler stigma (damgalamak), önyargı, ayrımcılık ve stereotip gibi söylemsel niteliklerle ortaya çıkmaktadır (Çomu & Binark, 2013, s. 209).

Teknolojinin toplumlar üzerinde önemli bir gücü olduğunu vurgulayan McLuhan'a (1964) göre yeni yaşam standartları ve toplum üretiminde teknolojinin belirleyici olduğu ifade edilmektedir. İnsan kültürünün, iletişim kurma biçimlerine bağlı olarak değişiklik gösterdiğini ve iletişim teknolojisinde yaşanan gelişmelerin kültürel değişime yol açtığı vurgulanmaktadır.

İnternet ve yeni medyanın kullanıcılarına sağladığı bağımsız ortam sebebiyle öfke ve nefret kontrolsüz bir şekilde yayılmaktadır. Günlük yaşamdaki varlığını sürdüren "ötekileştirme" ve "ayrımcılık" yeni medyada da vuku bulmaktadır. Yeni medyadaki nefret söylemi geleneksel medya metinleriyle de pekiştirilmektedir (Aygül, 2010, s. 111). Geleneksel medyada nefret söylemine karşı bir kontrol mekanizması olmasına karşın yeni medyanın kapsadığı alanın çok geniş olması nedeniyle bu konuda mücadele edilmesini zorlaştırmaktadır. Kullanıcılarına merkezi olmayan anonim ve etkileşimli bir yapı sunan yeni medyada nefret söylemi yayılmak için ideal bir alan oluşturmaktadır.

İnternet ortamının teşvik ettiği anlık yanıtlar, içgüdüsel tepkiler, düşünülmemiş yargılar, gelişigüzel açıklamalar, filtrelenmemiş yorumlar ve önyargılar nefret söylemi biçimlerinin kendiliğinden ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Kilvington, 2010, s. 263). Sosyal medya üzerinden oluşturulan nefret söylemleri kullanıcılar tarafından sıradanlaştırılmakta ve farkına varılmadan kabul edilebilmektedir. Sosyal medyada bir topluluğa aidiyetini kanıtlamak, dikkat çekmek ve güçlü konumda olmak için başkalarına hükmetmek amacıyla nefret söylemleri kullanılmaktadır (Vardal, 2015, s. 141). 2000'li yıllar ile birlikte Türkiye'de yeni medya kullanımının yaygınlaştığı ve internet üzerinden kolaylıkla bir araya gelebilen toplumsal yapıların nefret söyleminin bu mecralara girmesine, üretilen nefret söylemini yeniden üretmesine ve yeniden dolaşıma sokmasına izin verdiği belirlenmektedir. Türkiye'de nefret söyleminin üretildiği ve yayıldığı yeni medyada nefret söyleminin görüldüğü kategoriler ise sosyal ağlar, bloglar, mikrobloglar, sözlükler, okur yorumları ve video paylaşım ağları olarak sıralanmaktadır (Aygül, 2013, s. 71-72). Sanal dünya veya özgürce istenilenin yapılabileceği yer olarak lanse edilen yeni medyada bulunan davranışların gerçek hayattan bağımsız olarak değerlendirilemeyeceği görülmektedir. Yapılan davranışların bir diğer kullanıcının özgürlük alanını kısıtlayacağı veya bulunan hareketlerin sosyal medyadaki paydaşlara zarar verebileceği öngörülmeli ve buna uygun olarak hareket edilmesi gerekmektedir (Jakubowicz, 2017, s. 45).

Dijital araçların kolayca dezenformasyon paylaşımına izin vermesi çevrimiçi ortamlarda nefret söylemi içeriğinin daha fazla görülmesine neden olmaktadır. Sosyal medyadaki nefret söylemi gerçek zamanlı olarak küresel ve çeşitli bir kitleye ulaşma potansiyeline sahiptir ve nefret dolu çevrimiçi içerik zaman içinde yeniden görülebilmekte ve tekrar popülerlik kazanabilmektedir. Çevrimiçi topluluklar ve platformlardaki nefret söylemi toplumda gerginlik ve huzursuzluk ortamı oluşturmak için kullanılan bir tehdit unsuru olmakta ve sosyal medya şirketlerinin algoritmaları bu duruma ortam sunmaktadır (United Nations, 2023).

İnternetin sahiplik yapısının olmaması, bir merkezden kontrol edilememesi ile kullanıcılara sınırsız alan ve içerik sunması kötüye kullanılmasına yol açmaktadır. İnternet alanında yatırımları bulunan Google, YouTube, Facebook ve Twitter gibi küresel şirketlerin ırkçılık ve nefret söylemi bağlamında yaptığı pek çok çalışma ise sonuçsuz kalmaktadır.

Futbol, yeni medyada nefret söyleminin en çok kullanıldığı alanlardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de ve dünyada en popüler spor dalları arasında yer alan futbolun, her unsuruyla medyada gündem oluşturabilme gücü bulunmaktadır. Müسابakalardaki olaylar, taraftarların tartışmaları, maç içerisindeki hakem kararları, futbolcular, teknik ekip ve futbol yorumcuları tarafından yapılan tartışmalar hem geleneksel medyada hem de yeni medyada sıkça yer almaktadır. Günlük hayatta mevcut bulunan nefret söylemi geleneksel medya tarafından futbol üzerinden üretilmektedir. Ortaya çıkan bu nefret söylemi sosyal medyada ise kullanıcılar tarafından yenilenerek tekrar dolaşıma girmektedir (Talimciler, 2014, s. 37). Spor ve futbol kültüründe nefret söylemi; Tribünlerdeki tezahüratlarda, kulüp yöneticilerinin ve futbolcuların yaptığı açıklamalarda, futbol programlarında hararetli tartışmalarda, gazete manşetlerinde, köşe yazarlarının açıklamalarında, bireysel futbol sohbetlerinde ve sosyal medya paylaşımlarında farklı boyutlarda yenilenmektedir.

Çoğu zaman medyanın aracılık ettiği nefret söylemi, kitlelere ulaşmakta ve sosyal medya ile birlikte çarpan etkisi yaratmaktadır (Talimciler, 2010, s. 157). Futbol oyun olmanın ötesine geçerek her şartta kazanma ve başarı elde etme mantığına indirgenmekte, aksi bir sonucun ortaya çıkması halinde ise başta taraftarlar olmak üzere öfke ve nefretini paylaşım imkanı bulabildiği mecralardan yansıtmaktadır.

Futbolun günümüzde yaşadığı dönüşümle birlikte taraftarların fanatizme kaçan davranışları nefret söyleminin bu alanda görülmesine neden olmaktadır. Taraftarların bulunduğu yerlerde, statlar ve maç izlenen alanlarda yer alan nefret söylemleri internet ortamında kullanıcıların kendini ifade edebildiği sosyal medya platformları, forumlar ve bloglar gibi mecralarda yer bulmaktadır. Galibiyet veya mağlubiyet durumuna göre kendi takımına ya da rakip takıma yönelik nefret söyleminde bulunan taraftarların hedefinde genellikle futbolcular yer almakta olup bu söylemde sporcuların doğuştan gelen ve seçilemeyen din, dil, ırk, ten rengi, yüz ve vücut şekline yönelik ifadelerle karşılaşmaktadır (Harranoğlu & Yengin, 2022, s. 238). Sporun dostluk, barış ve kardeşlik gibi birleştirici gücü, nefret söyleminin dahil olmasıyla birlikte yerini ayrıştırıcı, birbiriyle karşıt ve her konuda çatışma halinde bulunan bir yapı oluşturmaktadır.

## 6. Araştırmanın Basamakları

### 6.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı

"Bizim Çocuklar" sloganı 2021 yılı Mart ayı itibariyle Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı'nı tanımlamak için kullanılmaktadır. Bu tarihten itibaren milli takımın oynadığı maçlarda, maç öncesi ve maç sonrası başta sosyal medya olmak üzere "Bizim Çocuklar" sloganı Türkiye'de en çok konuşulan ve tartışılan konuların başında gelmektedir. "Aidiyet göstergesi" ve "bağ kurma" anlamları taşıyan "Bizim Çocuklar" ifadesi nefret söylemi tanımındaki "ötekileştirmeye" de zemin hazırlamaktadır. Milli takımın 11 Haziran 2021 - 20 Haziran 2021 tarihleri arasında katıldığı 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda oynadığı toplam üç maçta da rakiplerine yenilmiş ve averaj sıralamasına göre turnuvayı katılan 24 takım içerisinde son sırada tamamlamıştır. Bu duruma gösterilen tepkiler ile yeni medyanın kullanıcılara kendini ifade etme ortamı sağlaması sonucu nefret söylemi gün yüzüne çıkmaktadır. "Bizim Çocuklar" sloganı Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı futbolcularını tanımlamakla birlikte başta milli takım teknik ve idari ekip olmak üzere Türkiye'deki tüm futbol paydaşlarını kapsamaktadır. Çalışma kapsamında Türkiye'de en çok kullanılan sosyal medya platformlarından olan ve katılımcı sözlükler arasında ilk sırada yer alan Ekşi Sözlük'teki "Bizim Çocuklar" başlığı altında girilen entrylerdeki nefret söylemi unsurlarını kategorik halde ortaya

çıkarmak amaçlanmaktadır. Çalışma nefret söylemi kapsamında kanıtlayıcı veriler sunması bakımından önem arz etmektedir.

## 6.2. Araştırmanın Problemi

Sosyal medya platformlarında Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı'nı tanımlamak için kullanılan "Bizim Çocuklar" kavramının yer aldığı bölümlerde nefret söylemi unsurları bulunmaktadır. Çalışma kapsamında ele alınan Ekşi Sözlük'teki "Bizim Çocuklar" başlığında yazılan entrylerde nefret söylemi unsurlarının olması çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır.

## 6.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın evrenini sosyal medyadaki nefret söylemi oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise Ekşi Sözlük'teki "Bizim Çocuklar" başlığında yazılan entrylerde bulunan nefret söylemi içerikleri oluşturmaktadır.

Bu çalışmada Ekşi Sözlük'te "Bizim Çocuklar" başlığı altındaki entrylerde yer alan nefret söylemi unsurlarını incelemek amacıyla sayısal içerik analizi yöntemi kullanılmaktadır. İçerik analizinde iletilerin açık olan içeriğinin nesnel ölçülebilir ve doğrulanabilir bir açıklamasını yapabilmek amacıyla kullanılmaktadır (Fiske, 1996, s. 176). Belirlenen tarih aralığında Ekşi Sözlük sitesinden alınan entryler veri analiz programı Nvivo12 programıyla incelenmiştir.

Toplanan verileri analiz etmek ve aralarında bulunan kavram ve ilişkileri ortaya çıkarmak için içerik analizi yöntemi kullanılmaktadır. İçerik analizinde derinlemesine işlenen veriler ile saklı kalabilecek gerçeklere ulaşılmakta ve temalar keşfedilebilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2005, s. 242-266)

## 6.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Çalışma kapsamında Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı'na yönelik nefret söyleminin ortaya çıkarılması adına Ekşi Sözlük'te yer alan "Bizim Çocuklar" başlığının 6 Mart 2002 açılıp ilk entry girildiği görülmekte ve milli takımın slogan haline getirmesiyle ilgili ilk entrynin de 24 Mart 2021 tarihinde girildiği tespit edilmektedir. Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı'nın 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda maçlarını oynadığı 11-20 Haziran 2021 tarihleri arasındaki 10 günlük sürede Ekşi Sözlük yazarları tarafından "Bizim Çocuklar" başlığında 465 entry girildiği tespit edilmiş ve bu entryler araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır (Ekşi Sözlük, 2021).

Çalışma kapsamında Nefret söylemi kategorilerinin oluşturulmasında Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Söylem Raporu (Yılmaz, 2020) ve Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi kitabı (Çomu & Binark, 2013) referans alınarak "abartma-anlam yükleme-çarpıtma", "küfür-hakaret", "aşağılama-alay etme", "düşmanlık-savaş söylemi", "doğal kimlik nefreti" ve "diğer" şeklinde belirlenmiştir.

## 7. Bulgular

Sosyal medyada nefret söylemi analizi yapılırken elde edilen bulgular konuya özgü olmalı ve değerlendirilmesi yapılırken aşağıda belirtilen üç kriterin temel alınması gerekmektedir (Pohjonen, 2018, s. 11):

1. Nefret söylemi diğer çalışmalarla genelleme yapılmadan kültürel, toplumsal ve bulunduğu ortam açısından ele alınması gerekmektedir.
2. Mevcut durumdan ve olaylardan bağımsız olarak yalnızca nefret söylemi içeriğine odaklanmak, kutuplaşmaya neden olmaktadır.
3. Nefret söyleminin riskleri, yalnızca nefret söylemi eylemlerinin içeriğine odaklanılarak anlaşılabilir değildir. Nefret söylemi içeriğinin ardındaki daha geniş iletişimsel dinamikler ve toplumsal ilişkilerin de dikkatle değerlendirilmesi gerekmektedir.

Çalışmada entryler olumlu, olumsuz ve nötr olarak tasnif edilmektedir. Olumsuz yorumlardaki nefret söylemi "abartma-anlam yükleme-çarpıtma", "küfür-hakaret", "aşağılama-alay etme", "düşmanlık-savaş söylemi", "doğal kimlik nefreti" ve "diğer" olmak üzere 6 kategoride değerlendirilmektedir.

Nefret söylemi kategorilemesinde birden fazla kategoriye ait olan entryler baskın olan kategori içine dahil edilmiştir. Entry olarak yer alan site içi veya site dışına yapılan yönlendirmeler ile görseller nötr

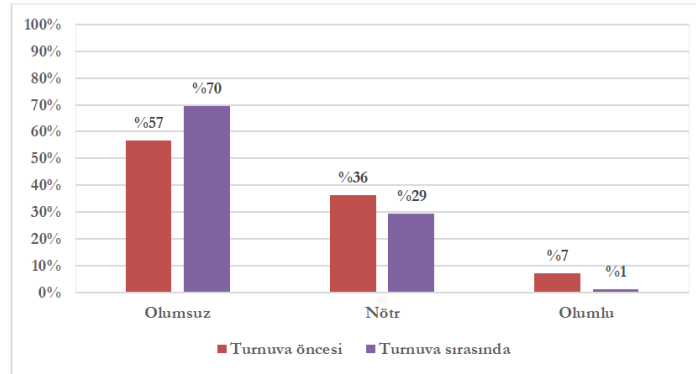
kapsamında değerlendirilmiştir. Çalışmada örnek olarak bulunan entrylerde yazım ve noktalama hataları olmasına karşın yazıldığı gösterilmekte olup küfürler ve hakaretler ise "\*\*\*" işaretiyle çalışmada yer almaktadır.

"Bizim Çocuklar" sloganının Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı için kullanılmaya başlamasıyla ilgili girilen ilk entryden (24 Mart 2021) 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda Türkiye'nin son maçını oynadığı tarihe (20 Haziran 2021) kadar toplam 548 entry girilmiştir. Tablo1'de belirtilen tarihler arasındaki entrylerin olumlu, olumsuz ve nötr olarak rakamsal ve oransal sıralaması yer almaktadır.

**Tablo 1.** 24 Mart 2021 - 20 Haziran 2021 Tarihleri Arasındaki Yorumların Sıralaması

|               | Olumsuz | Nötr | Olumlu |
|---------------|---------|------|--------|
| Yorum Sayısı  | 371     | 166  | 11     |
| Yüzdeler Oran | %68     | %30  | %2     |

Ekşi Sözlük'te "Bizim Çocuklar" sloganının milli takım için kullanılmaya başlamasıyla ilgili girilen ilk entryden 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası'nın başlamasına kadar olan 24 Mart - 10 Haziran 2021 tarihleri arasındaki süre "turnuva öncesi dönem" olarak yer almaktadır. 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı'nın maçlarını oynadığı 11-20 Haziran 2021 tarihleri arası ise "turnuva dönemi" kapsamaktadır. 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası öncesinde 83 entry girildiği tespit edilmiştir. Entrylerden 47 olumsuz, 30 nötr ve 6 olumlu olduğu belirlenmiştir. Milli takımın 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda maçlarını oynadığı süreçte ise toplam 465 entry girildiği saptanmıştır. Bunların 324 olumsuz, 136 nötr ve 5 olumlu olduğu gözlemlenmiştir. Milli takımın turnuvada yer alması entrylerin sayısını arttırdığı, turnuvada olumsuz sonuçlar alması ise olumsuz entrylerin sayısını arttırmakla birlikte olumlu ve nötr entryler yüzdeler olarak azaltmaktadır. Turnuva öncesi ve turnuva sırasında girilen entrylerin yüzdeler olarak değişim Şekil 1'de belirtilmektedir.



**Şekil 1.** Turnuva Öncesi ve Turnuva Sırasında Girilen Entrylerin Yüzdeler Karşılaştırılması

2020 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı'nın maçlarını oynadığı tarihlerde girilen entryleri incelediğimizde futbola ilgili ögeler ve turnuva ile ilgili ifadelerin yer aldığı kelime bulutu Şekil 2'de ortaya çıkmaktadır. Kelime bulutunda milli takım ve futbol ile ilgili kelimelerin yanı sıra maçlardaki mağlubiyetler ile ilgili olumsuz kelimeler yer almaktadır.

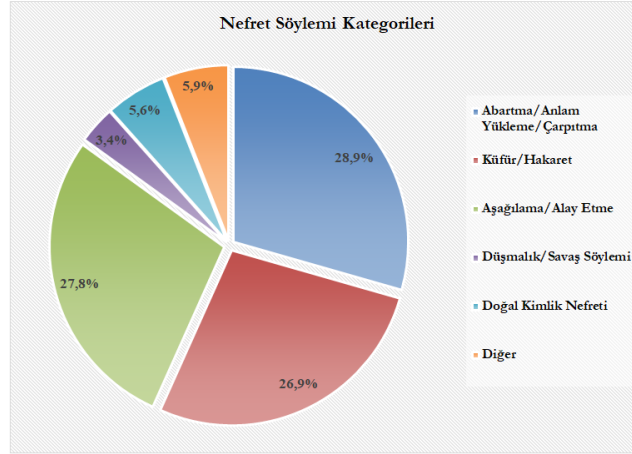


**Şekil 2.** Entrylerden Oluşan Kelime Bulutu



2020 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı'nın maçlarını oynadığı tarihlerde girilen 465 entry incelendiğinde 324 olumsuz entry tespit edilmiştir. Entryler nefret söylemi kategorilerine göre tasnif edildiğinde aşağıdaki sıralama ortaya çıkmaktadır. Şekil 3'te ise nefret söylemi kategorilerinin yüzdeleri oranlarının karşılaştırması bulunmaktadır.

- Abartma-Anlam Yükleme-Çarpıtma: 99 Entry
- Küfür-Hakaret: 87 Entry
- Aşağılama-Alay Etme: 90 Entry
- Düşmanlık-Savaş Söylemi: 11 Entry
- Doğal Kimlik Nefreti: 18 Entry
- Diğer: 19 Entry



Şekil 3. Nefret Söylemi Kategorileri Yüzdeleri Oranı

### 7.1. Abartma-Anlam Yükleme-Çarpıtma

"Bizim Çocuklar" başlığındaki nefret söylemi kategorilerinden en fazla tespit edilen Abartma-Anlam Yükleme-Çarpıtma nefret söyleminden 99 entry bulunmaktadır. Bu kategoride kızgınlık, öfke, endişe ve kaygı duygularının yansıdığı gözlemlenmektedir. Entrylerde sloganın milli takıma uygun olmadığı ve futbolcuların yenilmeleri ve puan alamamalarından ötürü meydana gelen endişe ve kızgınlık sonucu "itici", "reklam düşkünü" ve "yeteneksiz" gibi benzetmeler yer almaktadır.

"jazzscotch" isimli Ekşi Sözlük yazarının; "*reklamalarda oynadıkları kadar sabada oynamayan çocuklar*" şeklindeki ifadeleri ile futbolcuların yeterli performans göstermediği ve çok fazla reklamda yer almasıyla ilgili tepkisi belirtilmektedir.

"ohoo" isimli yazar ise "*itici, yapmacık, eğreti ve daha bir sürü kötü şey olan hashtag, bu federasyonların özel hashtag buldurmaca sevdası hiç bitmeyecek sanırım. olmuyor işte kardaşım yapmayın artık. bizim çocuklar nedir? kimse de demedi mi tutmaz bu, rezil etmeyelim hiç kendimizi sağa sola yazıp diye?*" entrisinde sloganın milli takım için uygun olmadığını ve itici bulduğunu söylemektedir.

"anandaleonhudson" isimli yazar entrisinde "*milli takıma prim olayını yasaklayacaksın, cüzi ücretler yeterli. sözde vatan millet edebiyatı yapmayı çok iyi biliyorlar(!). madem öyle prim falan yok az bir parayla terletin o formayı. oynamak isteyenler işte o zaman belli olur. 80 milyonluk ülkede sizin yerinize oynamak isteyenler var, en azından mücadele izleriz.*" diyerek futbolculara ve alınan sonuçlara yönelik kızgınlığını ifade etmekte ve milli takımda verilen primlere tepki göstermektedir.

### 7.2. Küfür-Hakaret

"Bizim Çocuklar" ile ilgili yazılan entrylerde küfür ve hakaret içeren 87 entry tespit edilmiştir. Nefret söylemleri küfür içerikli, argo ve kısaltmalarla yapıldığı görülmektedir. Yazarların bir kısmı küfür içeren ifadeyi veya bu ifadeyi çağrıştıracak biçimde kısaltma olarak yazdığı belirlenmiştir. Kızgınlık, öfke ve şiddet eğilimi bu söylem altında yer almaktadır. Bu kategoride sınıflandırılan birkaç örnek ise şu şekildedir:

"kedilerinbabası" isimli Ekşi Sözlük yazarı "*sizin gibi çocuklara s\*\*\*, rezil rüsva ettiniz koca ülkeyi. ruhsuz y\*\*\**" futbolculara küfür ve hakaret içerikli kelimeler kullanmaktadır.

"bakinbucokenteresan" isimli yazar ise "*bu sloganı hangi beynini s\*\*\* bulduysa alsın a\*\*\**." Sloganla ilgili olumsuz düşüncesini ifade etmek için küfür içeriğine başvurmuştur.

"shoot the glass" isimli yazar "*çağlar, kerem, rıdvan, taylan ve altay hariç bepsi çöptür. bizim çöpler*." Futbolcuların bir kısmı hariç diğerlerine "çöp" benzetmesi yaparak hakaret etmektedir.

### 7.3. Aşağılama-Alay Etme

Entrylerden 90 tanesinde Aşağılama-Alay Etme içeren nefret söylemi tespit edilmiştir. Entrylerde "balon", "inançsız", "değersiz", "ilkesiz" ve "sıfır çekmek" kelimeleriyle futbolcular aşağılanmakta ve alay edilmektedir. Maçlarda alınan olumsuz sonuçla ve gelecek maçlarla ilgili olumsuz söylemlerde bulunmaktadır.

"galaios" isimli Ekşi Sözlük yazarı "*moderatörlerden başlığı balon çocuklar olarak değiştirmesini talep ediyorum. zira bu kadar övülmüş, bu kadar balon çıkan bir jenerasyonumuz olmadı şimdiye kadar*." belirttiği yorumunda futbolculara "balon" benzetmesi yapmaktadır.

"aligit" isimli yazar entrysinde "*isteksiz, inançsız, umutsuz, mutsuz, değersiz, ilkesiz, sebatsız, saygısız, sevgisiz bir güruh. bizim çocuklar, adı üzerinde, bizim gibiler*." ifadeleriyle futbolcuları aşağılamakta ve bu olumsuzluğun nedenini toplumun durumuna bağlamaktadır.

"gerçekmi" isimli yazar ise "*şimdiki hedef dünya kupasında sıfır çekmek haydi çocuklar*" entrysiyle üç maçta alınan yenilgi ile alay etmekte ve diğer turnuvalarda da başarısız olunacağı görüşünü ifade etmektedir.

### 7.4. Düşmanlık-Savaş Söylemi

Kategoriler içerisinde 11 entry ile en az yer alan Düşmanlık-Savaş Söylemine yönelik içeriklerdir. Entrylerde "vatan", "millet" vurgusu yapılmakta ve "turnuvadaki milli takım bizim değil" ifadesiyle milli takımı "ötekileştirerek" aidiyetini tartışmaktadır. Bu nefret söylemi kategorisinin en az kullanılmasının nedeni ise milli takımın 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda oynadığı maçların tamamını kaybetmesi toplumda zayıflık ve güçsüzlük imgeleri oluşmasına sebep olmaktadır. Kazanıldığında "kahramanlık", "mücadele" ve "zafer" gibi savaş kavramları atfedilen spor müsabakası kaybedildiğinde ise abartma, küfür, aşağılama gibi kategorilerdeki nefret söylemleri görülmektedir.

"fabiano\*\*\*" isimli Ekşi Sözlük yazarı "*ne oldu, vatani milleti savunuyordunuz? iyi ki gerçekten siz savunmuyorsunuz, prim çocuklar sizi*." söylemiyle savaş söylemi ve güçsüzlük çağrışımı yapmaktadır.

"aines" isimli yazar "*bu çocuklar kiminse alsın eve götürsün, bir daba da sabaya, topa, milli takıma yaklaştırmasin*." ifadesiyle futbolcuların milli takımı temsil etmediğini düşmanca ifadeyle göstermektedir.

"13phoenix13" isimli yazar ise "*para pul için o kutsal bayraklı üniformayı giyenlerden / yönetenlerden, prim kavgası verenlerden "bizim çocuklar" olmaz*?" yorumuyla milli takım ve giyilen formaya önem atfederek kutsallaştırmakta ve futbolcular ile yöneticilere karşı ötekileştiren ifadeler kullanmaktadır.

### 7.5. Doğal Kimlik Nefreti

Yabancı karşıtlığı, ırkçılık ve etnik ve dini nefret söylemi olarak karşımıza çıkan Doğal Kimlik Nefreti ile ilgili 18 entry tespit edilmiştir. Entrylerde "Suriyeli", "Yunan" kavramları ile birlikte "gavur" kelimesi kullanılarak nefret söylemi gerçekleştirilmektedir.

"electrobuzz" isimi yazar Ekşi Sözlük yazarı "*elin gavuru çocukları pistten alalım demiştir*." ifadesiyle rakibe karşı "gavur" söyleminde dini inanç ve görüşe karşı nefret söyleminde bulunmaktadır.

"k1P" isimli yazar "*suriyeliler kadar bile olmayanlardır. adamların maçını izledim. Bizden hırslı, bizden güzel ve bizden istekli top oynuyorlar*." ifadesinde "Suriyeli" imgesini açığa çıkararak alt sınıf olarak görmekte ve nefret söyleminde bulunmaktadır.

"cnrcnk" isimli yazar "*sonunda bunları da yunana itelemişler*" yorumunda kullanılan "Yunana itelemek" tabiri milli öğelerle ilgili olumsuz durumlarda kişi veya kurumu tarihsel süreçte Türkiye ile savaşlar yaşayan Yunanistan ile ilişkilendirilmekte ve doğal kimlik öğeleriyle ilgili nefretini ifade etmektedir.

## 7.6. Diğer Nefret Söylemleri

Nefret söylemi ile ilgili diğer kategorisinde 19 entry tespit edilmiştir. Bu kapsamdaki nefret söylemi siyasi parti, görüş, olaylar ve benzeri şekilde gerçekleşmektedir.

"bibostanciuzatirmisiniz" isimli Ekşi Sözlük yazarı "...parti tipi yozlaştırma hamlelerinden biri daha. milli takımın üzerine yapışmadan tedavülden kalkacak gibi görünüyor." Yorumuyla milli takım için kullanılan slogan, parti ile özdeşleştirmekte ve partinin daha önceki olumsuz hamlelerinden biri olarak nitelendirmektedir.

"eldorado kaymakamı" isimli yazar "'bizim çocuklar başardı' cümlesi kullanılırsa trt ekranlarında, o zaman ülkede oluşacak south park sessizliğini devasa bir merakla bekliyorum ... neden bu kadar patavatsız, çapsız ve düşük niteliklisiniz..." yorumunda "bizim çocuklar başardı" ifadesiyle 12 Eylül Darbesi'ne göndermede bulunarak "bizim çocuklar" sloganının yaptığı çağrışımı ifade etmekte ve siyasilere ilgili çeşitli iddialarda bulunarak nefret söylemlerine devam ettiği görülmektedir.

Kategoriler sonucu oluşan temada ise ekonomik kavramlar ön plana çıkmaktadır. Entrylerde "prim" 101 kez, "reklam" 37 kez, "para" ise 37 kez kullanılmaktadır. Futbolcuların milli takımdan aldığı prim ve kazandığı ücretin ekonomik standartların çok üstünde olması nedeniyle oluşan tepki şu şekildedir:

"uzaklardanbakanadam" isimli yazar "24 takımın en kötüsü ama en zengin olan 'bizim çocuklar'. l\*\*\* dayanamadım editi: en milliyetçi çocuklarda bu bizim çocuklar. sürekli bir milli vurgusu. ama turnuvaya katılan en yoksul ülke olmasına rağmen açık ara en yüksek primi alanda bunlar. kötü oyununuzdan değil, bu iki yüzüğünüz, utanmazlığınız yüzünden çocuk olmayan teknik adamda dahil hepimizden nefret ediyorum lan."

"periliev sakini" isimli yazar "(bkz: bizim milyon euroluk çocuklar) adamlar milli takımdan bile dünyaları kazanıyorlar, yok hala bizim çocuklar romantizmi, güzelleme. biz niye böyleyiz? biz neden geliyoruz? vay a\*\*\*?"

Futbolcuların çeşitli markaların reklamlarında oynaması da kullanıcıların entrylerine nefret söylemi olarak şu şekilde yansımaktadır:

"assab" isimli yazar "reklamlarda dünyayı dişe getiren çocuklar, çocuklar bizim cocuklarımız. büyük s\*\*\* çocuklar.."

"tearsofsatan" isimli yazar "reklamlarda oynamaktan futbol taktik calismamislar . u\*\*\* hangi kanali açsam cengiz,ozan,merih ,kenan ,yusuuf zibilyon tane reklamda oynamislar"

## 8. Sonuç

Demokratik bir görünüme sahip olan yeni medya, bilgisayar ve internet tabanlı teknolojiyle birlikte nefret söyleminin yayılmasına ortam sunmaktadır. Kullanıcı içerikli yapısıyla yeni medya nefret söyleminin meşrulaşmasına ve üretici ile kullanıcılar tarafından kanıksanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle yeni medyanın toplumdaki kusurları yaygınlaştıran ve büyüten bir yapısı olduğu konusu ön plana çıkmaktadır (Vardal, 2015, s. 132).

Sosyal platformlar arasında en çok kullanılanlar arasında yer alan, toplumsal olaylara reaksiyon gösteren, etkili bir kullanıcı ağına sahip olan ve katılımcı sözlük olarak nitelendirilen Ekşi Sözlük'te Türkiye A Milli Erkek Futbol Takımı'nın kullandığı "Bizim Çocuklar" sloganına yönelik nefret söylemini ortaya koymak amacıyla milli takımın 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda yer aldığı tarihler olan 11-20 Haziran 2021 tarihleri arasında "Bizim Çocuklar" başlığındaki 548 entry incelenmiştir.

Ekşi Sözlük platformuna kayıtlı kullanıcılar tarafından yazılan entrylerden nefret söylemi içermeyen paylaşımlar çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışmada sayısal içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Ekşi Sözlük'te belirlenen tarih aralığında alınan entryler veri analiz programı Nvivo12 programıyla incelenmiştir. "Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Söylem Raporu" ve "Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi" kitaplarında yer alan nefret söylemi kategorileri doğrultusunda 6 kategori belirlenmiştir. Belirlenen kategoriler içerisinde en fazla nefret söylemi olan kategori abartma-anlam yükleme-çarpıtma olup 99 entry tespit edilmiştir. Çalışmada sırasıyla kategorilerden aşağılama-alay etme 90 entry, küfür-hakaret 87 entry, diğer kategorisinde 19 entry, doğal kimlik nefreti 18 entry ve düşmanlık-savaş söyleminde ise 11 entryde nefret söylemi unsurları görülmektedir.

Abartma-Anlam Yükleme-Çarpıtma kategorisindeki nefret söyleminde endişe ve kızgınlık duyguları "itici", "reklam düşküni" ve "yeteneksiz" içerikleriyle ifade edilmektedir. Küfür-Hakaret kategorisinde ise küfür içerikli kelime ve kelime grupları ile argo ve kısaltmalarla gerçekleştiği görülmektedir. Kızgınlık ve öfke duygusu şiddet eğilimine dönüşmektedir. Aşağılama-Alay Etme içerikli nefret söylemlerinde "balon",

"inançsız", "değersiz", "ilkesiz" ve "sıfır çekmek" kelimeleriyle milli takımın aldığı sonuçlar ile futbolcular aşağılanmakta ve alay edilmektedir. Düşmanlık-Savaş Söylemi bölümünde sınıflandırılan entrylerde spor müsabakası adeta bir savaş hali olarak görülmekte ve sıklıkla "vatan", "millet" vurgusu yapılmaktadır. "Kahramanlık", "mücadele" ve "zafer" gibi savaş kavramları atfedilen spor müsabakası ve yenilgi halinde ise "turnavadaki milli takım bizim değil" ifadesiyle milli takımı "ötekileştirerek" kaybetmenin verdiği olumsuz duygu ve düşünce durumu ile nefret söylemine dönüşmektedir. Doğal Kimlik Nefretinde ise "Suriyeli", "Yunan" kavramları ile birlikte "gavur" kelimesi kullanılarak etnik köken ve dini inanış temelli ayrımcılık nefret söylemi içerikleriyle ifade edilmektedir. Diğer nefret söylemleri ise entrylerde siyasi düşünce ve politik söylemler üzerinden gerçekleştiği tespit edilmiştir. Entry yazarlarının karşıt siyasi görüş üzerinden milli takım ve futbolculara hakaret ederek ötekileştirdiği görülmektedir.

Çalışmada ekonomi teması ön plana çıkmaktadır. Entrylerde "prim" 101 kez, "reklam" 37 kez, "para" ise 37 kez kullanıldığı tespit edilmiştir. Tema olarak ekonomik kavramlar ön plana çıkmaktadır. Futbolcuların çeşitli markaların reklamlarında oynaması, milli takımdan aldığı prim ve genel anlamda yapıları için kolay olup kazandıkları ücretin Türkiye standartının çok üzerinde olduğu düşüncesi nefret söylemi olarak entrylere yansımaktadır.

Ekşi Sözlük'te kullanıcıların paylaştığı ve herkes tarafından okunabilen entrylerde nefret söylemine sıkça rastlanmaktadır. Küfür ve hakaret ise sıradanlaşmakta ve entrylerin büyük bir bölümünde açıkça yazılmaktadır. "Bizim Çocuklar" sloganı milli takım futbolcularına yönelik olmasına rağmen milli takım teknik ekip ve yönetici kadrolar ile siyasi kişiler ve kurumların nefret söylemi odağında yer aldığı görülmektedir.

Yeni medya bireyin en temel haklarından biri olan ifade özgürlüğünü kısıtlama olmadan kullanmasını sağlayan bir ortam sunmaktadır. Sunulan bu özgürlük ortamı kullanıcılar tarafından kötüye kullanılabilen ve nefret söylemi içeren paylaşımlar yapılabilmektedir. Yeni medyanın kullanıcılara sağladığı etkileşimlilik, hipermetinsel, hızlı yayılım ve bağımsız ortam gibi özellikler nefret söyleminin hızla yayılmasına neden olmaktadır. Ekşi Sözlük'ün toplumsal baskılardan bağımsız olması, kullanıcıların anonim olması ve girilen entrylerin denetim mekanizması olmadan yayınlanması nefret söyleminin çevrimiçi ortamda dolaşıma girmesine, yeniden üretilmesine ve yaygınlaşmasına zemin hazırlamaktadır.

Sonuç olarak sosyal medyadaki nefret söylemine karşı sosyal medya kullanıcıları olmak üzere içerik üretenler ve sosyal medya platformlarının sahipleri ile düzenleyicileri konuyla ilgili bilinçlenmesi gerekmektedir. Başta Ekşi Sözlük olmak üzere milyonlarca kişiyi etkileyebilecek güce sahip sosyal medya platformlarında nefret söylemi, ırkçılık, küfür, hakaret ve ayrıştırıcı dil bulunan içerikler ve bu içerikleri paylaşan kullanıcılara yönelik tedbirler alınmalıdır. Yeni medyanın kullanıcılara sağladığı kimliğini gizleyerek anonim olarak istediğini yapabilme yanılgısı ortadan kaldırılmalıdır. "Ekşi Sözlük Nefret Söylemi Denetim Projesi" başlatılmasına rağmen işlevsiz bir hal aldığı görülmekte ve nefret söylemine yönelik etkili bir mekanizmanın oluşması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

## 9. Extended Abstract

The slogan "Our Boys" is used to describe the Turkey A National Men's Football Team as of March 2021. Since this date, the slogan "Our Children" is one of the most talked about and discussed topics in Turkey, especially in social media before and after the match, in the matches played by the national team. The expression "Our Children", which means "a sign of belonging" and "connecting", also lays the groundwork for "othering" in the definition of hate speech. In the 2020 European Football Championship, where the national team participated on 11-20 June 2021, they lost to their opponents in three matches and is in the last place among the 24 teams participating in the tournament according to the average ranking. As a result of the reactions shown to this situation and the new media providing an environment for users to express themselves with the hate speech. Within the scope of the study, it is aimed to categorically reveal the elements of hate speech in the entries entered under the title of "Our Children" in Ekşi Sözlük. The study is important in terms of presenting demonstrative data within the scope of hate speech.

This study try to find answers to the following questions

Q1: Is social media a suitable medium for the creation and spread of hate speech?

Q2: What kind of hate speech is included in the title of "our children" in Ekşi Sözlük?

In the literature, new media and social media structure are mentioned. The emergence and development of Ekşi Sözlük has been discussed. Opinions on the concept of hate speech, international studies and categorizations are included. In addition, items related to hate speech in sports cover the literature of a study.

It is seen that the title of "Our Children" in the relevant Ekşi Sözlük was opened on March 6, 2002 and the first entry was entered, and it was determined that the first entry regarding the national team's making it a slogan was entered on March 24, 2021. It has been determined that 465 entries were entered under the title of "Our Children" by Ekşi Sözlük writers during the 10-day period between 11-20 June 2021, when Turkey A National Men's Football Team played its matches in the 2020 European Football Championship.

In this study, the entries are classified as positive, negative and neutral. Hate speech in negative comments is evaluated in 6 categories: "exaggeration-attribution-distortion", "blasphemy-insult", "humiliation-mockery", "hostility-war speech", "natural identity hatred" and "other". Among the determined categories, the category with the most hate speech was exaggeration-meaning-distortion, and 99 entries were detected. In the study, hate speech elements can be seen in 90 entries, blasphemy-insult 87 entries, 19 entries in the other category, 18 entries in the category of natural identity hatred, and 11 entries in the discourse of enmity-war.

The theme of economy comes to the fore in the study. It was determined that "premium" was used 101 times, "advertisement" 37 times, and "money" 37 times in entries. Economic concepts come to the fore as a theme. The fact that the players play in the advertisements of various brands, the bonus they receive from the national team, and the idea that the job they do is easy and the wages they earn are well above the Turkish standard are reflected in the entries as hate speech.

As a result, features such as interactivity, hypertextuality, rapid diffusion and independent environment provided by new media to users cause the spread of hate speech. The fact that Ekşi Sözlük is independent from social pressures, finds users anonymously, and publishes entries without a control mechanism paves the way for hate speech to circulate, reproduce and spread online. Despite the initiation of the "Ekşi Sözlük Hate Speech Control Project", it seems to have become dysfunctional and an effective mechanism for hate speech needs to be established.

**Keywords:** Hate Speech, Eksi Sozluk, Social Media, National Team, Our Children.

#### **Araştırmacıların Katkı Oran Beyanı/ Contribution of Authors**

Yazarların çalışmadaki katkı oranları Samet GÜMÜŞ %100 şeklindedir.  
The authors' contribution rates in the study are Samet GÜMÜŞ %100 form.

#### **Çıkar Çatışması Beyanı / Conflict of Interest**

Çalışmada herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.  
There is no conflict of interest with any institution or person in the study.

#### **İntihal Politikası Beyanı / Plagiarism Policy**

Bu makale İntihal programlarında taranmış ve İntihal tespit edilmemiştir.  
This article was scanned in Plagiarism programs and Plagiarism was not detected.

#### **Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı / Scientific Research and Publication Ethics Statement**

Bu çalışmada Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi kapsamında belirtilen kurallara uyulmuştur.  
In this study, the rules specified within the scope of the Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive were followed.

**Kaynakça**

- Akgül, M. (2020). Çevrimiçi Ortamlarda Nefret Söylemi: Ekşi Sözlük'te 65 Yaş Üstü Sokağa Çıkma Yaşamı Tartışmaları. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 58-59.
- Alexa. (2022, Nisan 25). Top Sites in Turkey. <https://www.alexa.com/topsites/countries/TR> adresinden alındı
- Alğan, C., & Şensever, L. (2010). Ulusal Basında Nefret Suçları:10 Yıl, 10 Örnek. Sosyal Değişim Derneği.
- Aslantürk, G., & Turgut, H. (2015). 8284 Vakası: Ekşi Sözlük'te Cinsiyetçi Kamusalılığın Yeniden Üretilmesi. *Ankara Üniversitesi İlef Dergisi*, 2(1), 45-76.
- Aygül, E. (2010). Facebook'ta Nefret Söyleminin Üretilmesi ve Dolaşıma Sokulması. T. Çomu içinde, *Yeni Medyada Nefret Söylemi* (s. 110). Kalkedon Yayınları.
- Aygül, E. (2013). Yeni Medyada Nefret Söyleminin Üretimi: Bir Toplumsal Paylaşım Ağı Olarak Facebook Örneği. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Council of Europe. (1997). The Committee of Ministers to Member States on "Hate Speech".
- Çomu, T., & Binark, M. (2013). Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi. HDV Yayınları.
- Doğu, B. (2010). Sanal Nefret Pratikleri: İnternet'te Nefret Söylemi ve Karşı Örgütlenmeler. T. Çomu içinde, *Yeni Medyada Nefret Söylemi* (s. 223-252). Kalkedon Yayınları.
- Ekşi Sözlük. (2021, Haziran 21). Ekşi Sözlük: <https://eksisozluk.com/bizim-cocuklar--274923> adresinden alındı
- Ekşi Sözlük. (2021, Haziran 2021). Nefret Söylemi Denetim Projesi. <https://eksisozluk.com/eksi-sozluk-nefret-soylemi-denetim-projesi--2875131> adresinden alındı
- Fenton, N. (2010). Drowning or Waving? New Media, Journalism and Democracy. N. Fenton içinde, *New Media, Old News. Journalism & Democracy in the Digital Age* (s. 3-16). Sage.
- Fisher, E. (2015). Audience Labour on Social Media: Learning from Sponsored Stories. C. F. Eran Fisher içinde, *Reconsidering Value and Labour in the Digital Age* (s. 115-132). Palgrave Macmillan.
- Fiske, J. (1996). *İletişim Çalışmalarına Giriş. Bilim ve Sanat Yayınları.*
- Foucault, M. (1999). *Bilginin Arkeolojisi. Birey Yayıncılık.*
- Güçdemir, Y. (2017). *Sosyal Medya Halkla İlişkiler, Reklam ve Pazarlama. Derin Yayınlar.*
- Harranoğlu, S., & Yengin, D. (2022). İnternet Ortamındaki Futbol Takımı Taraftarlarının Futbolculara Karşı Nefret Söylemi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 3(6), s. 229-240.
- Irak, D., & Yazıcıoğlu, O. (2012). *Türkiye ve Sosyal Medya. Okuyan Us Yayınları.*
- Jakubowicz, A. (2017). Alt Right White Lite: Trolling, Hate Speech and Cyber Racism on Social Media. *Cosmopolitan Civil Societies: an Interdisciplinary Journal*, s. 41-60.
- Kilvington, D. (2010). The virtual Stages of Hate: Using Goffman's Work to Conceptualise the Motivations for Online Hate. *Media, Culture & Society*, 2(43), 256-272.
- McLuhan, M. (1964). *Understanding Media: The Extensions of Man. The MIT Press.*
- Pohjonen, M. (2018). Horizons of Hate a Comparative Approach to Social Media Hate Speech. *VOX-Pol.*
- Talimciler, A. (2010). *Sporun Sosyolojisi Sosyolojinin Spor. Bağlam Yayınları.*
- Talimciler, A. (2014). *Türkiye'de Futbol Fanatizmi ve Medya İlişkisi. Bağlam Yayınları.*
- TDK. (2021, Nisan 25). TDK. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- United Nations. (2019). UN Strategy and Plan of Action on Hate Speech. United Nations.
- United Nations. (2023, Mayıs 29). Understanding Hate Speech. <https://www.un.org/en/hate-speech/understanding-hate-speech/what-is-hate-speech> adresinden alındı
- Vardal, Z. B. (2015). Nefret Söylemi ve Yeni Medya. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 132-156.
- Vural, B. A., & Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yaşar University*, 3351-3353.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.*
- Yılmaz, A. (2020). *Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Söylem 2019 Raporu. HDV Yayınları.*